

Психологічне здоров'я значною мірою зумовлює потреби людини, психологічні установки, життєві цілі, що визначають її мотивацію. Одним із завдань керівника ОВС є збереження і розвиток мотивації до зміцнення як власного психологічного здоров'я, так і психологічного здоров'я підлеглих, підвищення психологічної підготовленості – суттєвої умови покращення якості життя та праці, виконання поставлених завдань, реалізації ідей та рішень. Втілення в життя цього завдання буде сприяти виробленню у кожного керівника міліції потреби до пізнання сутності психологічного здоров'я. Результативність зазначеного пізнання буде належною лише за умови дотримання наступних психологічних умов:

- стимулювання самопізнання, формування адекватної самооцінки та позитивного самосприйняття керівників ОВС;
- подолання психологічних захистів та бар'єрів, зменшення симптомів тривожності; формування системи знань, умінь, навичок як базису для розвитку мотивації збереження здоров'я у керівників ОВС;
- формування системи переконань і ціннісних орієнтацій у керівників ОВС стосовно здорового способу життя;
- сприяння самоактуалізації як основній передумові розвитку мотивації збереження здоров'я у керівників ОВС.

Запропоновані психологічні умови спрямовані на розвиток мотивації збереження психологічного здоров'я у керівного складу ОВС: розширює їх уявлення про свої можливості, що спонукає до розкриття творчого потенціалу особистості; зникають (або ж зменшуються) симптоми тривожності; формується система переконань і ціннісних орієнтацій; з'являється впевненість у власній позиції, бажання покращити своє здоров'я, зміцнити духовні і фізичні сили.

Тарасюк В.С.,

оперуповноважений карного розшуку
ГУ МВС України в м. Києві.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ОПЕРАТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Існує немало чинників, які сприяють виникненню симпатії між особами, що спілкуються: у розмові треба все ж таки виявляти щире зацікавлення співрозмовником, частіше називати його на ім'я; бажано частіше посміхатися, бо, як говорить старовинне китайське прислів'я, «людина, що не має посмішки на обличчі, не повинна відкривати своєї крамниці»; необхідно заводити розмову на теми, що цікавлять співрозмовника; а це принцип комунікабельності; слід давати людині

відчуті її деяку перевагу над собою й робити це широ, завжди пам'ятаючи одне з головних правил спілкування: «Робіть для інших те, що вам хотілося б, щоб інші робили для вас»; виявляти вміння уважно слухати й спонукати співрозмовника розповідати про себе.

Отже, оперативні працівники можуть скористатися з таких порад щодо підвищення ефективності слухового сприйняття. По-перше, слід підготуватися до уважного слухання, визначити його мету. Тобто, якщо є необхідність при проведенні розвідувального опитування особи, що становить оперативний інтерес, з'ясувати її кримінальні зв'язки, то на сприйняття саме цих відомостей і треба настроїтися оперативнику. По-друге, треба зосередитися на тому, що говорить співрозмовник. По-третє, слухати співрозмовника слід з інтересом, надавати йому можливість висловитися до кінця. по-четверте, доцільно шляхом запитань, перефразовуючи почуте, уточнювати важливі деталі. Слід, крім того, пам'ятати про те, що вислуховання співрозмовника демонструє уважність до нього, а це сприяє увазі з його боку. А при можливості користуватися оперативно-технічними засобами, тобто якщо є найпростіший диктофон, тоді оперативник може себе самостійно перевірити, а саме головне отриману інформацію.

Велике значення для встановлення психологічного контакту має вибір приводу для знайомства з об'єктом оперативного інтересу. У реальному житті люди для знайомства використовують різні прийоми: компліменти, лестощі, звертання до почуття власної гідності співрозмовника тощо. При цьому саме природність приводу для знайомства забезпечує його успіх.

Що стосується теорії та практики результативного спілкування, то належна взаємодія з зацікавленою Вас людиною складається з індивідуальних контактів, користь від яких удається збільшити через їхню раціональну організацію. Різні аспекти цих взаємин ми коротенько і розглянемо. Початок розмови з підтримкою відповідного психоемоційного настрою, що будується на припиненні негативних емоцій і відкиданні всіляких бар'єрів, тим самим ускладнюють взаєморозуміння. Негативні реакції співрозмовника засікають по різних зовнішніх проявах (різкості фраз, скованості поз, вузькості зіниць...) і знімають різними психологічними прийомами (вибором особливо діючих слів, мімікою, тілесними копіюваннями...).

Успіх спілкування залежить не тільки від правильно обраних засобів, а й від застосованих психологічних прийомів і способів, до яких наукою віднесено:

а) *ідентифікацію* (розуміння людини, що цікавить, шляхом уподібнення їй, коли одна особа під час спілкування намагається

поставити себе на місце іншої); б) *емпатію* (почуттєве розуміння особою протилежної сторони, прагнення емоційно протилежної сторони, прагнення емоційно відгукнутися на її проблеми); в) рефлексію (усвідомлення того, як одна особа сприймається іншою особою, що є партнером по спілкуванню).

Що ж до технологій оперативного спілкування, то видається доцільним указати на рекомендовані психологами важливі умови, які можуть сприяти його успіхові: 1) доброзичливість і тактовність під час спілкування; 2) знаходження за можливістю в зоні просторового комфорту; 3) залучення особи, яка є стороною спілкування, до діалогу; 4) критичне ставлення до своєї поведінки під час спілкування.

Найважливішою умовою досягнення успіху в оперативному спілкуванні є встановлення довіри між особами, які спілкуються. Психологічний зміст довіри полягає в суб'єктивному відчутті безпеки та впевненості партнерів один в одному, що є результатом досягнення перцептивності в спілкуванні, тобто взаємного розуміння, щирості й доброзичливості. Встановлення довірчих відносин нерідко стає єдиним засобом здобуття успіху в оперативному спілкуванні. Це особливо стосується ведення переговорів, наприклад, при визволенні заручників, подоланні збройного опору злочинців, коли треба упевнити супротивника в необхідності припинення його протиправних дій.

У сучасних наукових роботах немає чіткого визначення поняття психологічного впливу. Судячи із загальнопсихологічної інтерпретації, під таким впливом можна розуміти вплив на психіку, поведінку, почуття, емоції людини певного предмета-об'єкта чи також людини шляхом перенесення від одного об'єкта до іншого будь-яких імпульсних сигналів-рухів (доторкання, ударів, стиснення) або сигнально-знакової інформації з метою певного трансформування (коригування) зазначених особистісних компонентів.

У деяких роботах із теорії ОРД відзначається, що сутність психологічного впливу полягає в спонуканні об'єкта прийняти ідею, яка нав'язується йому або організувати свою поведінку в необхідному для ОРД напрямку. Між тим можна все ж таки констатувати, що на сьогодні вже наопрацьовано певні положення й рекомендації, які складають базові знання про психологічний вплив в оперативно-розшуковій діяльності.

Окрім того, при попередній підготовці оперативного працівника необхідним є кваліфікований інструктаж фахівця психолога спрямований як на розширення навичок розуміння різних проявів об'єкта взаємодії, так і на озброєння оперативного працівника сучасними технологіями психологічного впливу. Отже головним чинником оперативного спілкування є його початковий етап, а саме встановлення первинного

контакту з особою. Оперативному працівникові треба встановити контакт не шляхом примусу до спілкування і отримання від особи певної інформації, а зацікавити особу у спілкуванні і вести тему розмови в напрямку який цікавий особі, після чого шляхом навіювання інформації непомітно для співрозмовника перевести тему розмови у потрібному напрямку. Оперативному співробітнику потрібно з'ясувати мету оперативного спілкування, встановити певні рівні пріоритетності інформації, заздалегідь обміркувати питання які будуть обговорені при оперативному спілкуванні та можливі відповіді на них щоб відповідь яку надасть співрозмовник не була несподіваною або дезорієнтуючою. Підготовка ґрунту для спілкування тобто збір інформації про особу співрозмовника для виявлення наряду спілкування, встановлення його інтересів, стосунків із оточуючими, а також вибору місця де буде здійснюватись спілкування є також значимою в оперативному спілкуванні. Також потрібно наголосити що отримання інформації шляхом впливу повинен здійснюватись в законодавчих межах.

Федіна А.В.,

кандидат юридичних наук, суддя
Першотравневого районного суду м. Чернівці

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ СУДОМ ПРИСЯЖНИХ

У всьому світі суд присяжних вважається гуманнішим і демократичнішим в порівнянні з традиційною формою судочинства. Суд присяжних в Україні – це форма судочинства, при якій рішення про винність або невинність обвинуваченого приймається колегією, яка складається із двох професійних суддів, один з яких є головуючим та трьох присяжних (непрофесійних суддів), – людей, що не мають юридичної освіти. При винесенні судового рішення присяжні керуються лише власним розумінням закону, яке нерозривно пов'язане з особливостями їх правосвідомості та в разі необхідності мають право передбачене ч.1 ст. 386 КПК України просити головуючого роз'яснити норми закону, що підлягають застосуванню під час вирішення питань, юридичні терміни і поняття, зміст оголошених в судовому засіданні документів, ознаки злочину, у вчиненні якого обвинувачується особа.

На думку більшості практикуючих юристів суд присяжних в Україні наразі не є народним судом, це просто розширена колегія, яку треба вдосконалювати. На думку відомого науковця, члена Центральної